

(E) pam 1

TOESPRAAK

VAN

OLIVE SCHREINER

OVER DE

ENGELS-BOERE OORLOG.

GEHOUDEN TE

Somerset Oost op 12 Oktober 1900.

Ons Vaderland, Box 20, Pretoria.

SCHR

VOORWOORD.

Het Volksraadslid Ds. van der Horst heeft bij het debat over de oorlogsmotie aanhalingen gedaan uit 'n schrijven, door Olive Schreiner ter voorlezing gezonden aan 'n vergadering van Z.-Afrikaanse Vrouwen, te Somerset Oost gehouden op 12 Oktober 1900. De brief werd gepubliceerd in de „Natal Witness” van 6 November 1900. We geven er hier 'n trouwe vertaling van. Uit het feit, dat de „Natal Witness” dit stuk opnam gedurende de oorlog blijkt, dat in die dagen er vele Engelsen waren, die bredere opvattingen toonden dan menig Unionistebled vandaag er op nahoudt. Immers werd nog weer enkele dagen geleden in het feit van Genl. Hertzog's verjaardag aanleiding gevonden om hem op de hatelikste manier uit te schelden over de houding die de Nationalisten aannamen in verband met bovenbedoelde oorlogsmotie.

Olive Schreiner is geboren in Bassoetoland. De familie begaf zich later naar De Aar. Zij huwde in 1894 met de hr. S. C. Cronwright, en heeft onder de naam Cronwright-Schreiner mooie boeken geschreven.

En nu volgt de vertaling van haar stuk, dat geschiedkundige betekenis heeft.

Toespraak van Olive Schreiner.

Ik betreur het ten zeerste dat ik niet instaat ben vandaag persoonlijk tegenwoordig te zijn.

Ik vertrouw dat scherp gestelde moties door u zullen worden aangenomen waarin amnestie van Engeland ge-eist wordt voor alle politieke gevangenen in Zuid-Afrika, en waarin de annexatie van de Republieken veroordeeld wordt.

Vandaag twaalf maanden geleden is de oorlog begonnen. Groot en verbijsterend zijn de verliezen geleden door Zuid-Afrika gedurende die tijd. Duizenden van onze dapperste Z.-Afrikaners hebben het leven gelaten op de slagvelden, boerewoningen zijn vernield, en vrouwen met jonge kinderen haveloos het veld in gedreven; duizenden van mannen aan ons verbonden door banden van bloed of vriendschap, zijn verbannen naar vergelegen eilanden, velen om daar te sterven ver van huis en maatschap; aan alle kanten kwijnen zij die wij gekend en ge-eerd hebben in tronken als politieke gevangenen.

Groot en verbijsterend zijn onze verliezen gedurende het afgelopen jaar geweest. Toch hoe groot die ook al waren, het verlies van Engeland was nog groter.

Engeland heeft onder de officieren en manschappen die hier gevallen zijn, ver van hun geboorteland en in een voor hen vreemd land, van hare edelste en dapperste zonen verloren. Ik zelf heb door de dood van een der engelse officieren in de Vrijstaat, een van mijn oudste en gewaardeerde vrienden verloren, een man wiens menslievendheid en wiens edelmoe-digheid tegenover 'n dappere vijand de beste tradities van Engeland van het verleden waardig waren. Engeland heeft onder haar edelste kinderen zware verliezen gehad; maar de slechtste, de mannen van hebzucht, eerzucht en geslepenheid, die deze oorlog veroorzaakten, die mannen zijn er nog om Engeland nog groter kwaad te berokkenen. Groot en onherstelbaar was haar verlies in dezen.

Maar in een andere richting zijn Englands verliezen nog groter. Het heeft voor altijd verloren de trouw en toegenegenheid van het grootste gedeelte der bevolking in deze Kolonie. Ten spijte van veel dat plaats gevonden heeft in het ver-

leden, hebben wij, de meerderheid der bevolking in deze kolonie, veertien maanden geleden nog in Engeland geloofd, en in de kracht van 't meer rechtvaardige element onder het engelse volk; geloofd dat dit uiteindelijk zou zegevieren en het lagere, en meer slaafse gedeelte, in bedwang zou houden. Veertien maanden geleden zat ik in 'n klein boerenhuis op 'n plaats in het binnenland, en toen wij over de mogelijkheid van 'n oorlog spraken, zeiden iedere man en vrouw als uit een mond: „daar kan geen oorlog zijn, onze Koningin zal het nooit gedogen. Zij heeft ons altijd liefgehad, zij was altijd goed voor ons; zij zal hen nooit toestaan onze bloedverwanten en maagschap in de Republieken te doden. Rhodes, Chamberlain en Milner mochten het wel wenssen, maar Lord Salisbury heeft gezegd dat zij noch het grondgebied, noch het goud van Transvaal begeren. Engeland zal ons nooit zulk 'n groot onrecht aandoen.”

Veertien maanden geleden, zoals U allen weet, was er bijna geen boerenhuis over de lengte en breedte van de Kaap Kolonie, waar men niet het portret van de Koningin aan de muren zag hangen. Er waren nog treurige, oude herinneringen aan Slachter's Nek, aan de eerste aanval op de onafhankelijkheid van de Transvaal, maar de wijze politiek van Gladstone om de onafhankelijkheid te herstellen, had die wonde geheeld, en er was een sterk gevoel over de lengte en breedte van ons land, dat de spekulanten-monopolisten en niet de koningin en 't engelse volk verantwoordelijk waren voor de Jameson strooptocht. Het vertrouwen van ons volk op Englands uiteindelijke rechtschapenheid en begeerte om eerlijk en oprecht te handelen, dat vertrouwen was nog niet geschokt, ten spijte van vele misslagen.

Eer oude Boer zeide tot mij: „Rhodes en de spekulanten mochten begeren 'n goud er grond in de Transvaal te nemen, maar onze Koningin zal dat niet toelaten. Ik ken haar al voor meer dan 50 jaar.”

Indien iemand mij veertien maanden geleden gezegd zou hebben dat het mogelijk was dat de dingen konden gebeuren die werkelijk gebeurd zijn onder de Krijgswet gedurende het afgelopen jaar in

de Kolonie en de aangrenzende Republieken, zonder dat er een storm van protest zou uitgaan vanuit de grote meerderheid van het engelse volk—waarlijk ik zou hem tot honens toe uitgelachen hebben. Dat de meerderheid van het volk van Engeland stil kon zitten en toekijken, terwijl private woonhuizen afgebrand werden—, vrouwen en jonge kinderen zonder onderdak het veld ingejaagd werden, om daardoor de mannen uit liefde en barmhartigheid voor hun vrouwen en kinderen, de kracht te ontnemen voor verder oorlogvoeren; dat het Engelse volk stil kan zitten terwijl stille, vreedzame ingezetenen gedwongen worden met treinen mee te reizen opdat zij door hun tegenwoordigheid de levens van engelse soldaten beschermen met gevaar voor hun eigen leven—terwijl de eervolle uniform van de Britse officier verpand werd aan niet-militairen, opdat zij zich aldus vermocht konden wreken op hun politieke vijanden—ik herhaal: indien iemand mij gezegd had dat zulke dingen konden gebeuren, en dat de meerderheid van het Engelse volk erbij stil zou zitten en geen vinger roeren, voorwaar ik zou hem beschouwd hebben als iemand die ijhoofdige dingen droomt. Dat er oorlog kon zijn, dat op slagvelden 't bloed zou lopen, dat versterkte plaatsen gebombardeerd zouden worden, van deze dingen erkende ik de mogelijkheid. Maar ik heb nooit kunnen dromen dat het machtigste rijk 't welk de wereld ooit gezien heeft zijn goud zou besteden om aanklagers te kopen; dat in Engeland zelf het recht van 't vrije woord zo dood zou zijn, dat tierende massas van duizenden, individuen zouden aanvallen, enkel omdat zij pogen hun gedachte te uiten over 'n zaak van algemeen belang en dat zelfs het leven gevaar zou lopen; dat in Zuid-Afrika de man of vrouw die het meest fundamentele recht van de Engelsen wil uitoefenen, nl. het recht van 't vrije woord, zulks slechts zou kunnen doen op gevaar af van met de boeien kennis te maken en dat zelfs de gebeden van het volk afgeluisterd zouden worden door spionnen van de Regering—van zo iets heb ik zelfs nooit kunnen dromen.

De band van genegenheid en vertrouwen die Engeland aan Zuid-Afrika bond, die band is nu afgeknapt.

Wat mijzelf betreft, ik heb Engeland lief gehad. Tien jaren van mijn jeugd heb ik daar doorgebracht; vele mannen

en vrouwen voor wie ik de grootste toegenegenheid en sympathie gevoel, zijn nog op Engelse bodem. Gedurende die 10 jaren heb ik tezamen met duizende andere jonge mannen en vrouwen, geloofd dat het Engeland 't welk wij liefhadden en waarvoor wij arbeidden een macht was die opkwam voor gerechtigheid en vrede. Dat het land 't welk geweend heeft om Polen, dat hulp verleend heeft aan Griekenland, dat Italië bijgestaan heeft in z'n strijd tegen Oostenrijk; dat het land welks schrijvers de heldenfeiten bezongen van Marathon en Thermopylae, van Tell en Arnold Winkelried; welks volk z'n verontwaardiging en afschuw te kennen gaf over de misdaad en flater van George III en zijn slaafse ministers, toen zij poogden om de zucht van de Amerikaanse kolonisten naar onafhankelijkheid en zelfregering met geweld te onderdrukken, en welks volk zich luide beroemd heeft op z'n bloedverwantschap met Washington, Adams en Franklin, de mannen die de Amerikaanse natie geleid hebben in hun verzet tegen Engeland; dat dat land, 't welk al deze dingen gedaan heeft ooit op z'n oude dag in handen zou vallen van gewetenloze mensen en onder hun leiding zou pogen om z'n knie te zetten op de ne kvan twee kleine dappers volken en te proberen om die 't leven te ontnemen, terwijl Engeland met gretige handen grijpt naar hun goud en grond—dat was iets, tenminste wat ik nooit mogelijk heb geacht.

Engeland is nu dood voor mij.

Ik zal altijd met liefde en achting denken aan de grote Engelsen van het verleden, aan wie het te danken is dat de naam van Engeland ge-eerd wordt door de liberalen van de hele wereld vanaf Vane tot Shelley en Gladstone. Ik zal het mij altijd 'n eer rekenen (en ik vermoed dat ieder vrijheidslievende Engelsman dit ook doet) om te denken dat ik het recht heb, hetzelfde bloed, dat in de aderen vloeide van Washington en Adams en Jefferson, ook het mijne te noemen. Ik zal steeds met onverflauwde toegenegenheid beschouwen die heldhaftige groep van mannen en vrouwen die tans in Engeland vechten, ten koste van oneindig veel opoffering, voor de eer van Engeland en voor recht.

Maar voor mij is het Engeland mijner liefde dood.

Ik weet niet hoe het met U is, maar mij aangaande, al leef ik ook tot ik 'n zeer oude vrouw ben, nooit weer, zolang ik leef, zal ik de naam van Engeland horen noemen, of neergeschreven zien, zonder de fluistering te vernemen:

„DE ONDERDRUKKER!”

De Nacht van het leven vangt aan,
Kere zij tot ons nooit terug;
Er zou aarzeling zijn, twijfel en pijn,
Onwillige lof van onze kant en flikkerende schemering,
Maar een blijde morgen van vertrouwen
nooit weer!—

Als 'n klein kind te bed lag, en schiekelijk ontwakende, daarover zag buigen de moeder, die het lief had en vertrouwde, met een mes in haar hand, waarmede zij het kleine stiefbroertje, dat naast haar lag, dood stak, denkt gij, dat dat kind, al leefde het ook nog zo lang, ooit weer die hand zou kunnen aanschouwen, zonder het mes en bloed te zien?

Het Engeland onzer liefde is dood.—

En Engeland heeft nog meer verloren, dan het vertrouwen en de gehechtheid van het merendeel der Kaap kolonisten.

De dag is aan het komen, dat het zal beseffen, dat hoe groot en onherstelbaar ook het verlies was door de dood van zijn eigen dapperste zonen, zijn verlies door de dood van de republikeinen nog groter was. Geen kogel heeft het leven van een Republikein genomen, zij hij man of seun, die niet 'n bres liet in de verdedigingswerken van het Empire.

Gij hebt allen als kleine kinderen in uw spelboeken gelezen het verhaal van de leeuw die een dag 'n muis in zijn macht hebbende, deze het leven spaarde, en die bij een andere gelegenheid, toen hij gevangen was in de strikken van de jager, gered werd door de muis, die de koorden rondom hem afknabbelde. Er is ook een Zuid-Afrikaanse lezing van dit verhaal.

Er was eenmaal 'n leeuw, in wier klauwen viel 'n rode Afrikaanse meerkat. En de meerkat bad haar zeggende: „Laat mij gaan.” Maar het leeuwenwijfje weigerde. En zij scheurde de meerkat, en beet haar. En de meerkat kroop weg in haar hol in de rode aarde. En op een dag liep de leeuw in 'n klip-val, zoals wij in dit land kennen en de deur sloot achter toe. En de leeuw riep uit: „Stiefdochtertje, meerkat! kom voort uit uw hol en krap een plek uit, dat ik mijn poot onder de

deur kan krijgen en hem oplichten!” Maar de meerkat antwoordde diep uit het gat: „O! goede stiefmoeder leeuw, de merken uwer klauwen zijn in mijn zijde! Uw tand is in mijn brein. Ik kan niet komen”. En zo kwamen de jagers en vonden de leeuw en het verhaal eindigt.

De dag is aan het komen dat Engeland zal weten wat de prijs was van het leven van elke Afrikaner, dat het heeft genomen.

Er was 'n tijd, dat ware een vreemde vijand geland, aan de kusten van Afrika, de blanken mannen en vrouwen zouden zijn opgestaan als één ziel en één lichaam vanaf Limpopo tot aan die Zuidkust, en dat zij de indringer zouden hebben teruggeworpen in de zee.

Hoe onneembaar Zuid-Afrika was, blijkt uit het feit, dat de helft van ons volk in de beide Republieken alleen in staat geweest is 'n heel jaar lang het reusachtige en goed uitgeruste leger van het machtigste Empire op aarde, zich van het lijf te houden. Had Engeland 'n nauwe, bevriende en edelmoedige bondgenootschap met de twee republieken gehandhaafd, het zou in de ure des gevaars slechts nodig gehad hebben, z'n hand op te lichten, en de knapste krijgsmannen van de hedendaagse wereld hadden aan z'n zijde gestaan. De tijd is aan het komen dat Engeland zal beseffen, dat, door de vriendschap en 't bondgenootschap van die vrije Republieken voor altijd te verliezen, het datgene verloor, wat al het goud van de Transvaal het niet kan terugbrengen. Met zijn eigen kanonnen heeft hetzelfde een van de bolwerken van z'n Empire weggeschoten. Daar is geen baardeloze Boere seun, ook geen oude man van 70 jaren, die met zijn bloed, de kopjes of de sloten van zijn geboorteland bevlekt heeft, of Engeland zou het goedkoop bevonden hebben zijn leven te kopen voor de prijs van 'n miljoen pond stg.

„ALS DIE DAG KOMT”

Als die dag komt, en komen zal hij, dat vreemde troepen, Russen, Fransen of Duitsers op de grond van Engeland staan; wanneer Engelsen zich bijeenscharen om Richmond Hill en Hampstead Heath te verdedigen, zoals wij bijeenkwamen om de heuvelen van ons geboorteland te verdedigen; wanneer de voetstap van vreemde soldaten wordt gehoord in de straten

van Londen, en de grond nat is bij de Marble Arch en de Hydepark Corner met het bloed van Engelsens, wanneer de beker, die het nu aan onze lippen drukt, aan de zijne gedrukt wordt, en Engeland staat waar wij nu staan laat Engeland dan gedenken aan Zuid Afrika.

Maar Engeland heeft meer verloren, dan het leven van zijn eigen dappere soldaten, meer dan het vertrouwen en de toegegenheid van de Kaap-kolonist, meer dan 't bondgenootschap en de vriendschap der heldhaftige Republieken—Engeland heeft zijn eer verloren.

Heden staat hij naakt voor de Naties. De mantel van voorgewende deugd, welke hij zorgvuldig omgeslagen had, is open gescheurd. Engeland, dat luide tot de Naties riep: „Ik ben niet, zoals gij zijt, mijn streven is anders dat het uwe,” staat heden naakt en bloot. Rusland, Oostenrijk, Frankrijk, Duitsland, zij hebben niet gezondigd zoals Engeland. Zij zijn nooit 6000 mijl zeewater overgestoken, om 'n klein, dapper volk aan hen verbonden met de banden van 'n gemeenschappelijke godsdienst en oorsprong te vinden, en met de uitroep: „wij zoeken geen goud, wij begeren geen grond” de knie op hun keel te zetten en met inhagelende vingers te grijpen naar goud en grond. Heden staat hij op z'n oude dag onbemind al de edele en edelmoedige trekken van zijn jeugd uitgedoofd, naakt en verschrompeld voor de Naties met zijn naam op zijn voorhoofd gebrandmerkt: Een huichelaar onder de volken.

Het uur van Engeland's berouw en zielswroeging zal komen. Maar het zal die vorm van wroeging zijn, de vreselijkste, die de ziel van een mens of natie kan treffen: het berouw dat te laat komt.

Mijn vrienden! Het leven van de mens is kort, maar het leven ener natie is lang.

De mannen, die deze oorlog maakten en in wier handen Engeland vervallen is in deze droevige tijden, zij zullen wegsterven. Rhodes, Chamberlain en Milner mogen het goud of de macht of de titels of roem behalen, waarnaar zij gestreefd hebben; daarna zullen zij verdwijnen. Maar het jonge Zuid-Afrikaanse volk, dat nu geboren wordt in deze dagen van drang en benauwdheid; het volk, dat heden plat ligt met het bloed op zijn voorhoofd, als doopwater dat zijn oogleden zwaar maakt—het jonge Zuid-Afri-

kaanse volk zal leven en opwassen. Toenemen zal het met de eeuwen en aan jong Zuid-Afrika is de toekomst.

Men zegt, dat de britse generaals bevel gekregen hebben de kliphoop opgesteld door de transvaalse vaderen te Paardekraal op die dag, toen elke man, waar hij die steen nederlegde zwoer de onafhankelijkheid van zijn land te handhaven of te sterven—men zegt, en ik weet niet of het waar is, dat zij bevel gekregen hebben, die kliphoop te verstrooien en het Monument er boven opgericht af te breken. Men zegt, dat de vlaggen van de Republieken opgerold zullen worden en dat 'n vlag indertijd onze trots, tans een handelssymbool en onze schande, nun plaats innemen zal.

Maar de inkt is nog niet uitgevonden, waardoor met één pennestreek 'n politikus, financier of zelfs generaal de onafhankelijkheid van 'n dapper volk kan uitschrapen.

De mannen die gestorven zijn in Zuid-Afrika, vechtende voor het land waarin zij geboren waren, hebben geen gemetseld Monument van node, om hun namen in herinnering te houden. Zolang Paardeberg en Majoeba staan en de duizenden heuvels en koppies, waarop Zuid-Afrikaanse mannen en seuns hun leven gaven voor hun land—zolang zullen hun gedenkzuilen er zijn.

„Want onze bergen zullen getuigen van hen.

„Al gaaft gij ook aan de wind hun stof.”

Maar zij hebben 'n ander en duurzamere monument, dan wat ooit kan gebouwd worden van klip of grond. In de harten van het volk van Zuid-Afrika zijn hunne namen ingegrift om overgeschreven te worden in de harten van elk opkomend geslacht. Er zijn nog veel klippen in Zuid-Afrika. En de dag zal komen, wanneer, al is het ook door de handen van hen, die heden maar kleine kinderen zijn, de klippen weder vergaderd en hoogopgesteld zullen worden in het heldere licht en de lucht van Afrika.

Ik weet niet, hoe het met u is; maar wat mij persoonlijk aangaat, zolang ik leef, wanneer ik maar in de diepten van mijn harte schouw, zal ik daar altijd vrij zien wapperen de manhaftige vlaggen van die twee kleine Republieken, waarvan men zeide, dat ze voor eeuwig

waren opgerold, daar zorgvuldig bewaard in mijn sympathie en gehechtheid. En als er in Zuid-Afrika nog twee-honderd-duizend harten kloppen waaraan die vlaggen geheiligd zijn, dan weet ik, dat de dag zal komen, wanneer handen zullen verrijzen, die ze in werkelijkheid zullen ontplooiën en zij zullen vrij over Zuid-Afrika waaien. Wij mogen niet leven, om het te zien. Velen van ons mogen nederdalen te midden van tranen en bloed en smart in onze graven; maar de toekomst is aan de Republikeinen.

Aan u, vrouwen van Zuid-Afrika, heden hier vergaderd, wil ik één woord zeggen, voordat wij scheiden. Gij, en dezulken als gij, zijt de moeders van de Zuid-Afrikaanse Natie der toekomst, en de vorming dier toekomst ligt in uw handen. Wat Zuid-Afrika uiteindelijk te vrezen heeft, is niet het zwaard of het kanon of de kogel van het geweer, of het vuurhoutje dat het dak aanbrand steekt boven de hoofden van vrouwen en kinderen. De ze dingen verharden maar en louteren 'n dapper volk. Wat Zuid-Afrika te vrezen heeft, is de verderflike wegvretende, verlamme macht van rijkdom in de handen van gewetenloze mensen. Zolang wij, het volk van Zuid-Afrika, vasthouden aan de oude, eenvoudige, moedige idealen en levenswijze der eerste stichters van het Zuid-Afrikaanse ras, is de toekomst van Zuid-Afrika veilig. Het is voor u, de vrouwen van Zuid-Afrika, om deze idealen in uw kinderen voort te planten. Vrijheid eerst, en rijkdom, gemak en weelde laatst, indien ooit.

Men heeft in Zuid-Afrika gezegd: Elke man heeft zijn prijs. Maar hij loog, die dit zeide: Het is voor u, de vrouwen van Zuid-Afrika, om te tonen, dat het hart van Zuid-Afrika niet te koop is met enig goud, uit met bloedbevleete handen. Het hart van het vrouwengeslacht ener natie is de schatkamer, waarin hare vrijheid bewaard wordt. Een onverschrokken onbedwingbaar, onomkoopbaar vrouwengeslacht—een onverschrokken, onbedwingbaar onomkoopbaar volk.

Eindelijk zou ik nog net één woord willen zeggen.

In bloed gebaad en met droefheid omkleed is vandaag Zuid-Afrika; maar de

tijd is aan het komen, dat dit land het tehuis zal zijn van een sterk en onafhankelijk volk. Het zal zijn plaats innemen naast Frankrijk en Rusland en Duitsland en de Verenigde Staten van Amerika onder de natien der toekomst.

Ik heb 'n grote ambitie voor die natie van ons.

Ik begeer voor haar niet rijkdom, noch, dat zij vooraan zal staan onder de volken der aarde, wat betreft grootte of dichtheid van bevolking. Ik heb een hoger eeroezucht voor haar dan deze. In één zaak wens ik haar te zien uitmunten boven alle volken en overtroffen door geen hunner. Wanneer die dag aanbreekt, wanneer wij een vrij en verenigd volk heersen in deze Zuid-zeeën en over dit zuidelijk halfrond, en andere zwakkere naties en rassen in onze handen geworpen worden, dan wil ik hebben, dat wij, die in de jeugd van ons volksbestaan tot op de bodem toe uitgedronken hebben de beker der smarten en die kreunden onder de hiel van de onderdrukker, gedenken aan wat wij te lijden hadden, dat wij dan zachtmoedig zullen handelen met alle zwakke en kleine volken.—Het is de gerechtigheid, die een volk verhoogt.

Gaarne zag ik, dat de naam van Zuid-Afrika nommer één stond op de lijst van alle volken der aarde wat betreft gerechtigheid en een edelmoedig optreden jegens kleine en onrechtvaardig behandelde rassen.

Deze grootse ambitie heb ik voor mijn volk. En is het, dat wij in onze jaren van benauwdheid en duisternis deze les geleerd hebben, dan zullen wij niet te vergeefs hebben gewaend en gebleed.

Zalig zijn de barmhartigen; want hunner zal barmhartigheid geschieden. Neen; meer dan dit: Zalig zijn de barmhartigen; want hunner is het onbegrensd geluk van het in toepassing brengen der barmhartigheid.

Onze is de toekomst.

Laat ons, de vrouwen van Zuid-Afrika, onze ogen gestadig daarop gevestigd houden en daarvoor arbeiden.

Al vielen er tien duizend aan mijn rechterhand en tien duizend aan mijn linker, nog zal ik niet vrezen.

My friends, the life of the individual is short, but the life of a nation is long.

The men who have produced this war, and into whose hands England has fallen in these sad times, will pass away. Rhodes, Chamberlain and Milner may attain the gold or the titles or the power or the glory to which they have aspired; then they will pass away. But the young South African people, now coming to its birth in these days of stress and anguish and which to-day lies prostrate with the blood upon its forehead for baptismal water, weighing down its eyelids—the young South African people will live and grow. It will wax with the centuries and to it belongs the future.

It is said that the British Generals have been ordered to scatter the heap of stones gathered by the hands of the Transvaal fathers at Paardekraal on that day, when each man swore as he placed the stone down to maintain the independence of his land or die; it is said, I know not with what truth, that they have been ordered to break down the monument built over it; it is said that the flags of the Republics are to be furlled, and that a flag, once our pride, now a Commercial asset and our shame, is to take their place.

But, that ink has not yet been invented with which, by a dash of his pen, any politician, financier or even general can strike out the independence of a brave people.

The men who have died in South Africa fighting for the land in which they were born, have no need of any masoned monument to keep their names in remembrance. While Paardeberg and Amajuba, and the thousand hills and kopjes in South Africa, on which South African men and boys have died for their land, stand, their memories will remain:—

„For our mountains will be their monuments,

Though ye give the winds their dust.”

But they have another and more enduring record than any of rock or earth can ever be. On the hearts of the people of South Africa their names are engraved; to be re-engraved on the hearts of each rising generation. There are many stones yet left in South Africa. And the day will come when, though it be the hands of those who are to-day but little children, the stones will be re-gathered

and piled high in the clear light and air of Africa.

I know not how it is with you, but for myself personally, as long as I live whenever I look into the recesses of my own heart I shall always see there, waving free, the gallant flags of those two little Republics, said to have been furlled for ever, enshrined there in my sympathies and affections. And if there be in South Africa another 200,000 hearts, in which those flags are enshrined, then I know the day will come when hands will rise, which will in actuality unfurl, and they will float free across South Africa. We may not live to see it, many of us may go down amid tears and blood and sorrow to our graves, but the future is with the Republicans.

To you, the women of South Africa gathered here to-day, I would say one word before we part. You and such as you are the mothers of the South African nation of the future, and the shaping of that future lies in your hands. What South Africa has ultimately to fear is not the sword, or the cannon, or the rifle bullet, or the match which sets alight the roof over the heads of women and children. These things but harden and anneal a brave people. That which South Africa has to fear is the corrupting, corroding, enervating power of wealth in the hands of unscrupulous men. While we, the people of South Africa, hold by the old simple, brave ideals and manners of life of the first founders of the South African race, the future of South Africa is assured. It is for you, the women of South Africa to transmit these ideals to your children. Freedom first and wealth, ease, luxury last, if at all. It has been said in South Africa that, “Every man has his price,” but he lied who said this. It is for you, the women of South Africa, to show that the heart of South Africa is unpurchaseable by any gold from bloodstained hands. The heart of the womanhood of a nation is the treasure house where its freedom is stored. A fearless, indomitable, unpurchaseable womanhood, a fearless, indomitable, unpurchaseable race.

Finally, there is but one word more that I would say.

Bathed in blood and swathed in sorrow as South Africa is to-day, the time is yet coming when this land will be the

home of a strong and independent nation. It will take its place beside France and Russia and Germany and the United States of America, among the nations of the future.

I have a great ambition for that nation of ours.

I do not covet it for wealth, not that it should stand first among the world's peoples in size or density of population. I have a loftier ambition for it than this. In one matter I would have it excel all peoples and be excelled by none.

When that day comes, when we, a free and united people, dominate in these Southern Seas and on this Southern Continent, and other and weaker nations and races are thrown into our hands, I would have it that we, who in the youth of our people have drunk to its dregs the cup of sorrow and groaned beneath the oppressor's heel, remember-

ing what we have endured, should deal mercifully with all weaker and smaller peoples. It is righteousness that exalteth a nation.

I would have it that the name of South Africa should stand first among all earth's nations for justice and generosity to small and wronged races.

I have this lofty, ambition for my people, and, if so be, that in our years of anguish and darkness we have learnt this lesson, we shall not have wept and bled in vain.

Blessed are the merciful, for they shall obtain mercy,—no, more than this—Blessed are the merciful, for theirs is the infinite beautitude of extending mercy.

The future is ours. Let us, the women of South Africa, keep our eyes steadily fixed on it, and labour for it.

Though ten thousand should fall on my right hand and ten thousand on my left, yet will I not be afraid.

there might guard the lives of English soldiers at the risk of their own—while the honourable uniform of the British officer was pawned to civilians, that masquerading in that guise they might avenge themselves upon their political enemies—had one told me that these things could be and the bulk of the English nation sit by silent and unmoved, I would have regarded him as one who dreams in a fever. That there might be war, that battlefields might run red, that fortified places might be bombarded, these things I recognised as possible; but that the mightiest Empire that the world has seen would expend its gold in purchasing informers; that in England itself the right to free speech would be so dead that howling mobs of thousands would attack single individuals merely endeavouring to express their thought with regard to a public matter, and that life itself be endangered; that in South Africa the man or woman who exercised that primary right of the Englishman, the right to free speech, would do so with the vision of a manacle at his or her elbow, and that the very prayers of the people would be listened for by the spies of the Government—this I had not dreamed possible.

Now the bond of affection and confidence that bound England to South Africa has snapped.

For myself, I have loved England. Ten years of my youth were passed there; many of the men and women most bound to me by the ties of affection and sympathy are still on English soil. During those ten years I, in common with thousands of other young men and women, believed that the England we loved and laboured for was a power which made for justice and peace. That she, who had wept over Poland, who had sent aid to Greece, who had backed Italy in her struggle against Austria; whose writers had chanted the praises of Marathon and Thermopylae, of Tell and Arnold Winkelried; whose people had expressed shame and abhorrence at the crime and blunder of George III and his servile ministers when they sought to crush by force the instinct for independence and self-government in the men and women of the American Colonies; and whose people have loudly professed to glory in their blood-relationship with Washington, Adams

and Franklin, the men who led the American nation in their resistance to England; that she who had done these things could ever in her old age fall into the hands of unscrupulous men and under their guidance attempt to set her knee on the necks of two, small brave peoples striving to force life from them, while with eager hands she grasped their gold and lands, this was a thing I, at least, had never believed possible.

Now England is dead to me.

I shall always think with love and honour of the great Englishmen of the past, who have made the name of England honoured by the Liberals of all the world; from Vane to Shelley and Gladstone. I shall always feel it an honour, (as I suppose every freedom-loving Englishman does) to remember that the same blood which ran in the veins of Washington and Adams and Jefferson I have the right to call mine; I shall always regard with undying affection that heroic band of men and women who to-day in England are fighting, at infinite cost to themselves, for the honour of England and for justice.

But for me, the England of my love is dead.

I know not how it is with you; but for me—though I should live to be a very old woman, never again while I live shall I hear the name of England spoken, or see it written, but I shall hear a whisper—The Oppressor!

„Life's night begins: let her never come back to us;

There would be doubt, hesitation and pain;

Forced praise on our part, the glimmer of twilight;

Never glad, confident morning again.”

If a little child lay in its bed and woke up suddenly, and saw bending over it the mother it had loved and trusted with a knife in her hand with which she stabbed to death the little stepbrother lying beside her, do you think, however long it lived, it could ever look at that hand again without seeing the knife and the blood? The England of our love is dead.

But England has lost yet more than the trust and confidence of the majority of the Cape Colonists. The day is coming when she will realize that great and irreparable has been her loss in the death

of her own bravest sons, her loss by the death of the Republicans has yet been heavier. Not a bullet has taken the life of a Republican, be he man or boy, but it has left an open breach in the defences of the Empire.

You have all read in your spelling-books as little children the story of the lion, who having one day a mouse in his power, spared its life; and who on another occasion, when caught in the hunter's snare, was saved by the mouse, who gnawed the cords for him. But there is also a South African version of this story.

There was a lioness once into whose claws fell a red African mierkat. And the mierkat prayed her, saying, "Let me go". But the lioness refused. And she tore it, and mauled it, and the mierkat crept away to its hole in the red earth. And one day the lioness walked into a stone trap, such as we build in this country, and the door closed on it and the lioness called "Little step-son mierkat, come out of your hole and scratch a place that I may get my paw under the door and lift it." But the mierkat answered deep from its hole, "oh, good step-mother Lioness, the marks of your claws are on my side, your tooth is in my brain, I cannot come." And so the hunters came and found the Lioness; and the story ends. The day is coming when England will know what was the price of the life of every South African she has taken!

Time was when, had a foreign foe landed on the shores of Africa, the white men and women would have risen as one soul and body from the Limpopo to the southern coast, and hurled the intruder back into the sea. How impregnable was South Africa is shown by the fact that a moiety of our people in the two Republics alone have been able for one full year to hold at bay the gigantic and well-equipped army of the mightiest Empire on earth. Had England maintained a close, friendly and generous alliance with the two Republics, in her hour of need she would but have had to raise her hand and the finest fighting-race of the modern world would have stood beside her. The time is coming when England will realize that in losing for ever the friendship and alliance of those free Republics, she lost what all the gold of the

Transvaal can never repay to her. With her own guns she has herself blown away one of the bulwarks of the Empire. There is not a beardless Boer boy, or an old man of 70, who has stained with his blood the kopjes or dongas of his native land, but England would have found it cheap to buy his life at the cost of a million of pounds!

When that day comes, and it will come, when foreign troops—Russian, French or German—are on the soil of England; when Englishmen gather to defend Richmond Hill and Hampstead Heath, as we have gathered to defend the hills and passes of our native land—when the tramp of foreign soldiers is heard in the streets of London, and the ground is wet at the Marble Arch and the Hyde Park Corner with the blood of Englishmen, when the cup she now presses to our lips is being pressed to hers, and England stands where we stand to-day; then let her remember South Africa.

But England has lost more than the lives of her own brave soldiers, more than the confidence and affection of the Cape Colonist, more than the alliance and friendship of the heroic Republics.

England has lost her honour.

To-day England stands naked before the nations, the mantle of assumed virtue, which she had carefully wrapped about her, torn open. She, who cried aloud to the nations, "I am not as thou art, my aims are not as thine," stands to-day exposed. Russia, Austria, France, Germany have not sinned as she has sinned. They never crossed 6000 miles of sea to find a small, brave people, bound to them by the ties of common religion and common Aryan descent, and with the cry, "We seek no gold! We seek no land!" set a knee upon their throats and clutch with greedy fingers at land and gold. To-day in her unlovely and lovable old age all the nobler and more generous instincts of her youth extinguished, she stands naked and shrivelled before the nations, with her name branded upon her forehead—a hypocrite among the peoples.

The hour of England's repentance and remorse will come. But it will be that form of remorse, the most awful which can visit the soul of the individual or the nation—the remorse which comes too late.

Address by Olive Schreiner.

I deeply regret that I am unable to be with you personally to-day.

I trust that strongly-worded motions, demanding from England an amnesty for all political prisoners in S. Africa, and condemning the annexation of the Republics will be passed by you.

Twelve months ago to-day the war began. Great and overwhelming have been the losses of S. Africa during this time. Many of our bravest S.-Africans have died upon our battlefields; farmhouses have been destroyed, and women with young children turned homeless into our veld; thousands of men bound to us by the ties of kinship and of friendship have been exiled to distant islands, many of them there to die, far from home and kindred; on every hand those we have known and honoured languish in prison as political prisoners.

Great and overwhelming have been our losses during this year. Yet, great as they have been, the loss of England has been greater.

England has lost among the officers and men who, far from their native land have fallen in this, to them, foreign country, many of her noblest and bravest sons. I myself have lost personally, in one of the English officers who died in the Free State, one of the oldest and most valued of my friends; a man whose humanity and whose generosity of feeling towards a brave foe were worthy of the best traditions of the England of the past. England has lost heavily in her best; while her worst, the men of Greed, Ambition and cunning who shaped this war, are with her still, to do her further injury. Great and irreparable has been her loss in this matter.

But, in another direction, she has had yet greater loss than this. She has lost forever the faith and the affection of the bulk of people in this Colony. Fourteen months ago, in spite of much that had taken place in the past, we, the bulk of the people in this Colony, believed in England, and in the power of the more righteous element in her people ultimately to overpower and control the baser and more servile. Fourteen months ago

I sat in a little up-country boer farmhouse, and when we spoke of the possibility of war, men and women alike said: „There can be no war, our Queen would never allow it. She has always loved us and been good towards us; she would never allow them to kill our kindred in the Republics. Rhodes and Chamberlain and Milner may wish for it, but Lord Salisbury has said they do not want the land or gold of the Transvaal. England would never do us this great wrong” Fourteen months ago, as you all know, there was hardly a farmhouse in the length and breadth of the Cape Colony where the picture of the Queen was not to be found hanging on the walls. There were sad old memories of Slachtersnek and the first attack on the independence of the Transvaal Republic, but Gladstone's wisdom in restoring it had healed the wound, and there was a strong feeling through the length and breadth of our land, that the speculator monopolists and not the Queen and the English people were responsible for the Jameson Raid. The faith of our people in England's ultimate rectitude and desire to act with honour was, in spite of many mistakes, unshaken.

„Rhodes and the speculators may desire to take their gold and land in the Transvaal” said an old Boer to me, „but our Queen will not let them, I have known her for more than 50 years.” Fourteen months ago if any man had stated to me that it was possible for those things to take place which have taken place in the Colony under Martial Law, and in the neighbouring Republics, during the last year, without arousing a passionate and determined protest from the bulk of the English people, I should have laughed him to scorn. That the bulk of the people of England could sit silent and unmoved while private houses were burnt down and women and young children turned homeless into the wilds in order that through wounding the affections and sympathies of their men, their arms might be paralysed for further warfare—while quiet private citizens were forced into trains that their presence

E

INTRODUCTION.

Rev. van der Horst, M.L.A. has recently in the debate on the war-motion referred to certain passages from the address of Olive Schreiner, read to a meeting of South African women held at Somerset East on October 12th 1900. The address was published in the "Natal Witness" of Nov. 6th 1900. The fact that the "Natal Witness" published this address in time of war shows that in those days there were many Englishmen who held broader views than many Unionist papers to-day who have recently attacked Genl. Hertzog on the attitude of the Nationalist members of Parliament towards the war-motion.

Olive Schreiner was born in Basutoland. In 1894 she was married to Mr. S. C. Cronwright, and has written various well-known books.

(E)

Parad.

ADDRESS

BY

OLIVE SCHREINER

OVER THE

ANGLO-BOER WAR.

At Somerset East

on October 12th 1900.

SCHR
(E)

r.
C